Слава Вялікаму Кастрычніку — які адкрыў новую эру!

„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 44 (88) БЕЛАСТОК, 3 ЛІСТАПАДА 1957 г. ГОД II

Леніна праслаўляюць усе народы. На здымку: помнік Леніну ў Мінску.

МАКСІМ ТАНК

На камні, жалезе і золаце

Пакуль не ступілася джала разца
І рукі ад працы не зморацца,
Я мушу пакінуць адбітак жыцця
На камні, жалезе і золаце.

На камні — няволі мінуўшыя дні,
Курганы ў палях адзінокія;
На цвёрдым жалезе — акопы вайны,
Разбітыя сосны высокія;

На золаце — ўзняты Кастрычніка
Прасторы бязмежныя, ясныя,
Да сонца шырокі пралсжаны шлях,
Багатыя нівы калгасныя;

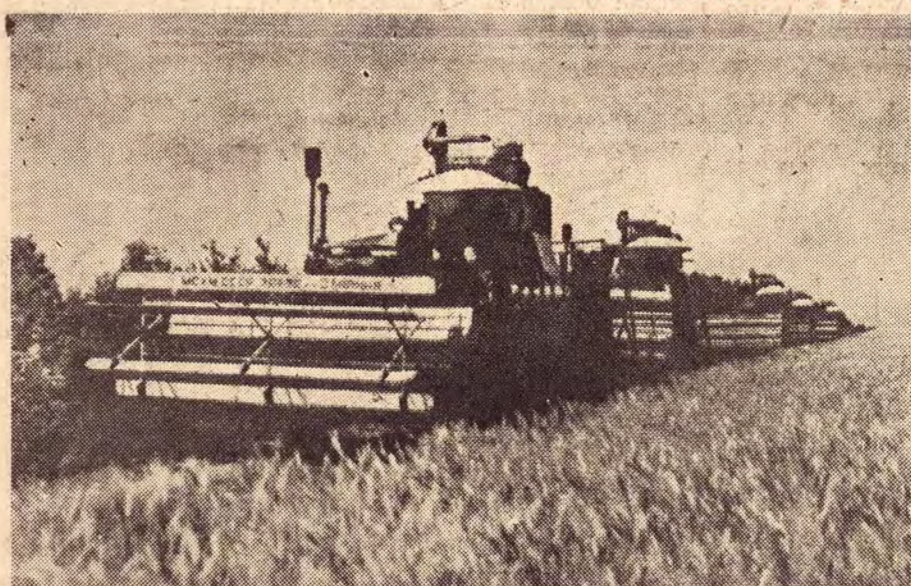
На золаце — свята краіны маёй
З сябрамі, сяброўкамі ўдалымі,
З салютамі і незгасальнай зарой,
З гармонікамі і цымбаламі!

Незвычайных рэзультатаў дабілася совецкая навука. Масква сталася цэнтрам сусветнай навукі і культуры.

У сталіцы СССР налічваецца — каля тысячы бібліятэк. У іх захоўваецца больш чым 50 мільёнаў кніг — столькі, колькі ва ўсіх буйнейшых публічных бібліятэках Англіі. Францыі, ЗША і Італіі, разам узятых.

За 1954—1956 год у СССР было асвоена 35 мільёнаў 500 тысяч гектараў цалінных і абложных зямель. Гэта значыць, што Совецкая краіна толькі за тры гады атрымала новыя пасяўныя плошчы, большыя, чым плошчы зернавых у Францыі, Італіі, Заходняй Нямеччыны, Аўстрыі, Бельгіі, Даніі, Галандыі, Гішпаніі і Швецыі, разам узятых.

Кіеў, Баку, Харкаў, Горкі, Свярдлоўск, Чэлябінск... уявіце сабе, што ўсе гэты аграмадныя сучасныя гарады злучаюцца сумесна. Вось такі горад — велікан з агульнай жылёвай плошчай у 36 мільёнаў квадратных метраў выйдзе, калі сабраць усе новыя будынкі, пабудаваныя ў СССР толькі за адзін мінулы год.

Сёння ў нумары:

X Пленум Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'еднанай Рабочай партыі

24 кастрычніка бягучага года на пасяджэнні X пленума Цэнтральнага Камітэта Польскай Аб'еднанай Рабочай партыі выступіў з дакладам аб «Сітуацыі ў партыі і ў краіне» Уладыслаў Гамулка.

На пачатку свайго даклада Першы сакратар ЦК ПАРП сказаў аб прычынах, якія не дазваляюць склікаць З'езду партыі ў снежні 1957 года. Партыя перажывае цяпер трудны перыяд свайго развіцця, выкліканы наяўнасцю ў ёй сіл, якія ўводзяць ідэйнае, маральнае і арганізацыйнае разлажэнне. Гэтыя сілы вельмі аслабляюць партыю і ў такіх умовах яна не здольна сканцэнтраваць усю ўвагу вакол вялікіх і адказных пытанняў пабудовы социялізма ў Народнай Польшчы. Падрыхтоўчая работа да З'езду не можа адбывацца ў той момант, калі ў асяроддзі буржуазных і социял-дэмакратычных філосафаў існуе шмат сумненняў адносна магчымасці пабудовы соцыялізма ў Польшчы і ў іншых краінах.

Напярэдадні З'езду партыя павінна пазбыцца чужога элемента, павінна быць згуртаванай і падрыхтаванай да рэалізацыі ўсіх яго рашэнняў.

Гамулка прыпамінае, што мэтай партыі, яе праграмнай задачай з'яўляецца соцыялістычнае будаўніцтва, аб чым, некаторыя яе члены забываюць. Ёсць і такія члены, якія абыякава ставяцца да дэмакратычнага цэнтралізма — арганізацыйнай асновы партыі.

Пераходзячы да ўнутранай сітуацыі ў партыі, Першы сакратар ЦК ПАРП шырока абмяркоўвае крыніцы слабасці і ідэалагічнага замяшання ў партыйных радах.

Ідэалагічнае замяшанне ў партыі ўводзяць рэвізіяністы і ліквідатары. Рэвізіяністы пад маскай абароны заваёў «Кастрычніка» трэціруюць рашэнні VIII пленума, выступаюць супраць народнай улады і падрываюць соцыялістычны лад у краіне. Супольна з рэвізіяністамі дзейнічаюць замаскіраваныя праціўнікі соцыялізма, якія хаця і знаходзяцца ў радах партыі, аднак ніколі не верылі ў соцыялістычную ідэю. Пэўная частка членаў партыі знаходзіцца пад уплывам рэвізіяністаў. Гэтыя людзі складаюць хісткі элемент і партыя павінна прыцягнуць іх на свой бок. Галоўнай мэтай дзейнасці рэвізіяністаў з'яўляецца падрыванне веры ў соцыялізм. Яны абмяжоўваюцца толькі і выключна бясплоднай крытыкай соцыялістычнага будаўніцтва і нічога абсалютна не робяць каб можна было пазбыцца тых ці іншых заган у гэтым будаўніцтве. Партыя не хоча мець ніводных груп, яна імкнецца да маналітнасці і прадказвае ліквідацыю рэвізіяніскага крыла. Не можа быць таксама месца ў партыі і для дагматыкаў, якія адкідаюць усе перамены ў міжнародным рабочым руху апошніх гадоў.

«Галоўнай прычынай таго, што Палітычнае бюро запрапанавала Цэнтральнаму Камітэту адтэрмінаваць З'езд, з'яўляецца неабходнасць кансалідацыі партыі на аснове рашэнняў VIII і IX пленума» — сцвярджае Гамулка.

Працягваючы свой даклад, Першы сакратар ЦК ПАРП звяртае ўвагу на занадта вялікую колькасць членаў у партыі, якая налічвае зараз каля 1.300 тыс. асоб. Калі-б у партыі знаходзілася палова з гэтай колькасці свядомых, адданых справе соцыялізма членаў, дык была-б яна ў краіне магутнай сілай. Непатрэбным элементам у партыі з'яўляюцца тыя члены, якія абыякава ставяцца да соцыялістычнага будаўніцтва і на свой білет глядзяць, як на крыніцу матэрыяльнага дастатку. Такія людзі павінны пакінуць партыйныя рады. У партыі не павінна быць месца для двудушных, дэмагагічных і прадажных элементаў. Партыя з вялікай энергіяй будзе весці барацьбу супраць злоўжыванняў і злачынстваў, якія здараюцца ў партыйных асяроддзях, супраць раскрадання дзяржаўнай маёмасці.

«Мы павінны ачысціць партыю ад ліквідатараў і рэвізіяністаў, ад арганізатараў фракцыйнай груповай дзейнасці, супрацьстаўляючайся генеральнай лініі партыі, мы павінны выключыць з партыі камбінатараў і прадажных людзей, дэмаралізаваных, пазбыцца чужога для соцыялістычнай ідэалогіі элемента, вызваліць партыю ад скандалістаў, горкіх п'яніц і авантурыстаў, а таксама ад цяжкага баласту ройнадушных у адносінах да партыі і соцыялізма людзей.

Трэба поўнасцю адбудаваць у партыі дэмакратычны цэнтралізм і ленінскія нормы ўнутрыпартыйнага жыцця» — падкрэслівае дакладчык.

Партыйныя ўлады правядуць праверку членаў партыі, дзякуючы якой значна знізіцца іх колькасць. І гэта толькі ўзмоцніць партыю, павысіць яе аўтарытэт.

Ідэалагічнае і арганізацыйнае замяшанне ў партыйных радах не асталося без уплыву на кшталтаванне палітычнай сітуацыі ў краіне. Рашэнні VIII пленума, якія зліквідавалі ў грамадстве пачуццё страху і адчынілі шырока дзверы для дэмакратычных свабод, не былі аднолькава ўспрыняты. Частка падтрымала іх з пазіцыі соцыялізма, а частка лічыла «Кастрычнік», як пераходны этап на шляху да антысоцыялістычных пераўтварэнняў. Гэтыя апошнія разгортвалі варожую дзейнасць, выкарыстоўваючы некаторыя органы друку для сваёй прапаганды. Яны прышчэплівалі расчараванне да соцыялізма і ў чорных фарбах малявалі сённяшнюю рэчаіснасць. Антысоцыялістычныя асяроддзі намагаюцца падарваць фундаментальную асчову замежнай палітыкі партыі і ўрада — саюз і дружбу з Совецкай дзяржавай. Партыя павінна спыніць гэтую шкодную дзейнасць з боку антысоцыялістычных сіл.

«Свабода слова, — сцвярджае Гамулка, — *не можа азначаць свабоды хлусьні і фальшу, свабоды прапаганды, накіраванай супраць жыццёвых інтарэсаў Польшчы».*

Крытыка ёсць пажаданай з'явай. Аднак павінна яна праводзіцца з творчых пазіцыяў, павінна дапамагаць дзяржаўным уладам у соцыялістычным будаўніцтве, а не перашкаджаць ім сваім бясплодным нараканнем. Польскі друк павінен спрыяць згуртаванню ўсіх творчых сіл народа вакол злабадзённых задач, перад якімі стаіць партыя і ўрад.

У сваім дакладзе на X пленуме ЦК ПАРП Уладыслаў Гамулка закрануў пытанне жыццёвага ўзроўню рабочага класа і працоўных мас. Ён, у прыватнасці, сказаў, што вялікія інвестыцыі шасцігадовага плана значна пагоршылі матэрыяльнае становішча грамадства, а абяцанае на 1956 год павышэнне рэальнай зарплаты на 40 прац. у параўнанні з 1949 годам не збылося. Гэты факт выклікаў у народзе расчараванне. У выніку такой сітуацыі ў 1956 годзе дзяржава апынулася перад тварам нявырашаных пытанняў, якія пакінуў ёй у спадчыне мінулы перыяд. Улады, наколькі гэта было магчыма, павялічылі зарплату для некаторых катэгорыяў рабочых і служачых. Праўда, што таксама павялічыліся цэны паасобных прадметаў, аднак не датычыць гэта прадметаў шырокага ўжытку. Далейшае павышэнне рэальнай зарплаты абумоўлена павышэннем прадукцыі, якая зараз не паспявае за пакупнай здольнасцю грамадства.

Закранаючы пытанне рабочых радаў, якія паўсталі пасля VIII пленума ў многіх прадпрыемствах, Гамулка адзначае, што яны здалі экзамен. Дзякуючы іх дзейнасці ў паасобных прадпрыемствах мае месца значнае павышэнне акумуляцыі. У галіне сельскай гаспадаркі назіраецца, праўда яшчэ вельмі нязначнае, павышэнне прадукцыі. Паводле апошніх даных прадукцыя тут павялічылася на блізка 4 прац.

Адносна жыллёвага будаўніцтва Першы сакратар ЦК ПАРП сказаў, што на працягу бліжэйшых гадоў дзяржава без помачы грамадзян не вырашыць гэтую асабліва трудную праблему. Уладыслаў Гамулка звярнуўся да лепш забяспечаных рабочых і служачых, каб яны ашчаджалі грошы на гэтую цэль. Вялікую ролю павінны сыграць тут фонды паасобных прадпрыемстваў, якія могуць горш зарабляючым служачым дапамагчы ў жыллёвым будаўніцтве.

Сур'ёзныя ўхібы наглядаюцца ў галіне рамяства і прыватнага гандлю. Мясцовыя ўлады мала прысвячаюць ім увагі, у выніку чаго, асабліва прыватны гандаль абыякава ставіцца да розных распараджэнняў. Такая сітуацыя выклікала даволі сільнае развіццё спекуляцыі. супраць якой трэба ўсімі магчымымі сродкамі змагацца.

Завяршаючы ацэнку сітуацыі ў краіне, Гамулка звярнуў увагу на неабходнасць далейшага расшырэння эканамічнай самастойнасці будаўнічых прадпрыемстваў. Гэта таксама датычыць унутранага гандлю і гастранамічных прадпрыемстваў.

Паспяховае вырашэнне ўсіх гэтых пытанняў патрабуе ад партыі вялікай сілы. Таму трэба неабходна аздаравіць яе рады. А гэта з'яўляецца першачарговай задачай на шляху да далейшых соцыялістычных пераўтварэнняў.

Апошнюю частку свайго даклада на X пленуме ЦК ПАРП Уладыслаў Гамулка прысвяціў міжнароднай сітуацыі. Ён адзначыў, што невычэрпальнай крыніцай маральнай сілы Польскай Аб'еднанай Рабочай партыі і Народнай Польшчы з'яўляецца адзінства соцыялістычнага лагера і інтэрнацыянальныя вузы, якія злучаюць партыю з камуністычнымі і рабочымі партыямі іншых краін а таксама салідарнасць з міравымі сіламі прагрэсу.

Першы сакратар ЦК ПАРП падкрэсліў вялікую ролю першай у свеце соцыялістычнай дзяржавы — Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік, якая неўзабаве будзе адзначаць саракагоддзе свайго існавання.

Перамога Вялікага Кастрычніка адчыніла перад мірам новую эру, якая нясе ўсё новым і новым краінам новы лад. У Азіі і Афрыцы з каланіяльнага рабства вызваляюцца народы, якія ствараюць свае дзяржаўныя арганізмы. Паміж Лабай і берагамі Ціхага Акіяна святкуе перамогу соцыялізм. Няма такой сілы, якая-б стрымала магутны поступ соцыялістычнай эры. З трыбуны пленума Першы сакратар ЦК ПАРП перасылае сардэчныя павіншаванні совецкім вучоным, кіраўніцтву КПСС і совецкаму ўраду ў сувязі з запускам штучнага сатэліта, які па вобразнаму выражэнню Гамулкі з'яўляецца «стартам да новай эпохі».

У свеце існуюць агрэсіўныя колы, якія намагаюцца развязаць новую вайну і супрацістаўляюцца міравому суіснаванню дзяржаў. Прыкладам гэтага з'яўляюцца падзеі на Блізкім Усходзе. Польшча падтрымлівае мірныя імкненні Совецкага Саюза і рашуча выступае супраць гонкі ўзбраенняў. У сваёй замежнай палітыцы польскі ўрад будзе ўмацоўваць супрацоўніцтва з соцыялістычным лагерам і развіваць суадносіны з другімі краінамі, якія маюць іншы грамадскі лад.

На заканчэнне даклада Уладыслаў Гамулка выразіў упэўненасць, што неўзабаве абноўленая партыя з годнасцю прыйдзе на свой З'езд.

М. К-а.

ГУТАРКІ ДАНІЛЫ СА СЦЯПАНАМ

— Даўжа-ж Гамулка, то даў. Слухаю я, і думаю сабе, што-ж на гэта скажуць парцейныя?

— А ты сам, Сцяпане, што скажаш?

— Мая хата з краю, я не парцейны, мяне верыфікаваці не будуць.

— А скварку, братка ты мой, у крупніку любіш?

— Пры чым тут скварка, угадуеш кабанчыка, то й будзе скварка.

— А як не ўгадуеш? З постам есцімеш. Дзе пастаянна сварацца, у такой сям'і братка ты мой, ежа посная. А дзяржава, гэта так сама сям'я, ано крыху большая. А хто кіруе нашай дзяржавай?. Партыя. А ты, кажаш: я беспарцейны і мая хата з краю. Не, Сцяпане, калі ў партыі сварка, дабра ў дзяржаве нямашака. Гамулка сказаў: партыі патрэбна еднасць. Добра сказаў.

— Я нічога німаю супраць, я і сам заўсёды кажу: Еднасць будуе, нязгода руйнуе. Ды мяне толькі цікавіць за што йдзе сварка, чаго гэтыя рэвізыяністые не падзялілі з дагматыстамі.

— Сварацца за мех, а ў меху, братка ты мой, няма нічога. У адных і другіх праграмы нямашака. Прычым лаюцца прыкрываючыся партыяй, а лінію партыі байкатуюць. Людзям ад гэтага не лепшае, а толькі адпадае ахвота да працы.

— Гэта ты праўду кажаш. На вакацыі прыехаў у госці сын з Варшавы. Навёз газет, паразкладаў і чытае, не адарвеш. Што-ж там, сынку вычытаў? — пытаецца маці.—Расказаў-бы нам што колеч.

— Закаціліся ў тупік, — маці, — няма выхаду — кажа сын.

— Хто гэта ў тупік закаціўся? — пытаецца маці.

— Мы — адказвае сын.

— Плюнь, сынку, у вочы тым, хто так кажа — гаворыць маці. — Ці-ж за паноў хто чуў, каб сын простага мужыка вучыўся ў Варшаве? Які-ж тут тупік? Перад табою толькі пачынаецца дарога. А нам на вёсцы таксама горш не жывецца. І малачко сваё, і сала не пазычаем, і зямля стала больш вартасная. То гультаі ано наракаюць.

— Бачу, мой хлапец пачаў шнырань па вёсцы і прыглядацца, не паверыў роднай маці. А перад ад'ездам сказаў: дзякуй, маці, што на слушную дарогу паставіла, як заеду ў Варшаву, скажу ныцікам, што ты аб іх думаеш.

— Ныцікаў у нас хоць адбаўляй. Ім не спадабалася мова Гамулкі. Надуліся, як вош на кажусі. Скажу адно — баба, братка ты мой, з калёс, калёсам лягчэй. Так і з гэтымі палітычнымі спадарожнікамі.

— І я так сабе думаю, ці-ж у нас няма напрамку? Рэалізуй лінію і годзі.

— Глянуўшы ў вочы не трэба пытаць здароўя. Рэвізіяністам напрамак не падабаецца. Яны за соцыялізм. але каб ён будаваўся недзе на іншай планеце. Панскага хову. Беларучкі.

На соцыялізм, братка ты мой, такія ўжо 40 год плююць, ды даплюнуць ня могуць. А ён ужо і ў неба дабраўся, кажа, і тут трэба рэформу правесці. Злякаліся гэтых рэформаў амерыканскія буржуі і крычаць: даганяць трэба! Ужо бач, не Совецкі Саюз даганяе Амерыку, а наадварот.

А ў нас некаторыя гэтага не хочуць заўважыць.

Чырвоны бронепоезд

Многа чаго прыйшлося пеpажыць Максіму Панасюку. Шмат свету давялося пабачыць. Жыццё яго адлюстроўвае вельмі цікавую частку гісторыі.

Першая сусветная вайна застала яго як артылерыста, ефрэйтара царскай арміі ў Брэсцкай крэпасці.

Незадоўга, часць у якой быў Максім Панасюк атрымала загад выехаць бронепоездам да аўстрыйскай граніцы: Сасновец, Кельцы, Скаржыска, Радом, Люблін — гэта гарады дзе неаднойчы даводзілася Панасюку за цара-бацюшкі падстаўляць сваю сялянскую галаву пад нямецкія кулі. Прыйшлося аддаць немцам і Брэсцкую крэпасць, адступіць аж пад Ковель.

Тут у 1916 годзе, у франтавых акопах Панасюк упершыню пазнаёміўся з салдатамі камуністамі і зразумеў што гэта за вайна і ў чыей справе яна вядзецца. Разам з іншымі рускімі салдатамі ўдзельнічае ў братанні з нямецкімі салдатамі такімі-ж як і ён працоўнымі людзьмі.

З-пад Ковеля бронепоезд, у якім Панасюк быў артылерыстам, накіравана на румынскі фронт у Румынію. З Румыніі прышлося адступіць да Одэсы. Тут у 1917 годзе ефрэйтар Панасюк сустрэў рэвалюцыю. Бронепоезд у першых-жа днях перайшоў на яе бок і верны быў да канца.

У Одэсе Панасюку давялося паваяваць з гайдамакамі.

Гайдацкія недабіткі ў перапалоху ўцякалі ў стэп.

Па разгроме гайдамакаў чырвоны бронепоезд накіравана аж у Латвію пад Рыгу, зноў на нямецкі фронт.

Немцы лезлі ў глыб Расіі. Цяжка з імі было змагацца маладой, толькі што стаўшай на ногі Чырвонай Арміі. Чырвоны бронепоезд прымушаны быў адступіць аж пад Пскоў.

Плакат выпушчаны ўперыяд абароны Петраграда.

Незадоўга быў заключаны Брэсцкі дагавор. Канец вайны.

— Аднак для нас, — успамінае Панасюк — быў гэта пачатак вайны, пачатак барацьбы з контррэволюцыяй.

На Пецербург надыходзіла чорная хмара Юдзеніча. Сталіца рэволюцыі была ў небяспецы. Чырвоны бронепоезд быў накіраваны ў дапамогу Пуцілаўскім рабочым.

Пасля разгрому Юдзеніча не прышлося доўга адпачываць байцам чырвонага бронепоезда. З Сібіры, сабраўшы контррэволюцыйныя сілы, успамаганы капіталістычнымі дзяржавамі, набліжаўся Калчак. Чырвоны бронепоезд накіравана на Урал, супроць Калчака. Пад'ехаў пад Іжэўск. Тут, асабліва каля Іжэўскага зброевага завода была вялікая групіроўка белых. Байцы бронепоезда атрымалі загад выбіць белых з зброевага завода. Бронепоезд крануў на завод. Пасля цяжкага бою аружэйны завод быў ўзяты чырвонымі. Іжэўск вызвалена. Аднак Калчак яшчэ не быў разбіты. Ен падрыхтоўваў контррэволюцыйныя сілы да рашаючай атакі.

Сілы чырвоных нажаль былі невялікія пад Іжэўскам. Вялікі голад, тыф, моцна давалі знаць аб сабе байцам рэволюцыі. Пад ударамі Калчака яны вымушаны былі пакінуць Іжэўск і адступіць да Казані. Бронепоезд адступіў аж да ракі Вяткі і прыняў абаронную пазіцыю на станцыі Вяцкія Паляны. Было вельмі цяжка. Хвароба і голад сеялі ў радах байцоў паніку, дэзарыентацыю. А Калчак націскаў.

— Ужо здавалася, — успамінае Панасюк, — што ўсё заваліцца, нявытрымаем.

Менавіта тады прыехаў да нас таварыш Ленін. Вестка аб гэтым маланкай пранеслася па эшалонах. Салдаты сыпнулі з вагонаў.

— Ленін выступіць з прамовай! — няслося па радах салдатаў.

Я ўбачыў як паміж салдатамі, ветліва ўсміхаючыся, крочыў чалавек невялікага росту ў падношаным паліто і рабочай кепцы.

Гэта быў Ленін!

Узабраўшыся на вагон Ленін выступіў з палымянай прамовай. У радах салдат нібы макам пасеяў. Усе сціхлі — кожны стараўся не прапусціць ніводнага слова.

— Таварышы! — гаварыў Ленін, — далей адступаць няма куды...

Доўга гаварыў таварыш Ленін. Словы яго, улівалі нейкую незвычайную моц у салдатаў-рэволюцыянераў.

Калі скончыў — салдаты знялі яго з вагона і панеслі на руках.

— З намі Ленін, крычалі вакол, разаб'ем калчакаўскую нечысць!

А Ленін прахадзіў ад эшалона да эшалона, гутарыў з салдатамі. Вось ён зайшоў у наш бронепоезд. Пачаў распытываць пра нашае жыццё, сямейныя справы. Узяў з рук майго сябра абсмалены салдацкі кацялок і паспрабаваў салдацкай стравы.

У салдатаў уступіў нейкі вялікі энтузіязм.

Незадоўга прышло падмацаванне і мы нанеслі Калчаку рашаючы контрудар.

Пагналі яго аж да Пермі і тут прыкончылі.

Чырвоны бронепоезд пад палымяным сцягам рэволюцыі вяртаўся назад пераможцай.

Максім Панасюк жыве цяпер у Бельску. Ен мае ўжо 70 год. Аднак, калі ўспамінае рэволюцыйныя падзеі, вочы яго нейк бліщчаць, а ўся постаць набірае вайсковай рэзкасці і маладосці. Асабліва любіць успамінаць Максім Панасюк сустрэчу з таварышам Ленінам.

Гэтай сустрэчы, гаворыць ён, не забудзе да канца свайго жыцця.

В. БАРШЧЭУСКІ

Рэйд дружбы

(Размова з палкоўнікам Ул. Шчыгельскім — удзельнікам матацыклёвага Рэйда Варшава — Леніно).

У сувязі з чатырнаццатай гадавінай гістарычных баёў пад Леніно, у якіх змагалася з гітлераўскімі вайскамі Першая Польская Дывізія імя Тадэуша Касцюшкі супольна з 33 Савецкай Арміяй — ЛПЖ (Ліга Прыяцеляў Жаўнера) у паразумленні з савецкім адпаведнікам ДОСААФ (Добраахвотнае Таварыства Садзейнічання з Арміяй, Авіяцый і Флотам) сарганізавалі матацыклетны Рэйд Варшава — Леніно. У Рэйдзе, які адбыўся ў тэрміне ад 8 да 16 кастрычніка г. г., удзельнічала 30 асоб.

Матацыклетная каманда праехала каля двух тысяч кілометраў. Трудна перадаць у словах уражанні, якія прышлося дазнаць на ўсіх этапах Рэйду — сказаў Ул. Шчыгельскі. Дзе мы толькі не праязджалі, пачынаючы ад абласных гарадоў, а канчаючы на малых мястэчках, пасёлках і вёсках, каманда сустракалася з небывалай сардэчнасцю людзей. На кожным кроку ўдзельнікі Рэйду атрымоўвалі букеты кветак. У шматлікіх размовах адчувалася гордасць беларусаў з вялікіх дасягненняў, а таксама пераканание, што ўсё гэта, што яны будуюць умацоўвае сувязь паміж народамі соцыялістычнага лагера і мір ва ўсім свеце.

У часе сардэчных сяброўскіх сустрэч прадстаўнікі партыі і комсамола ў сваіх выступленнях прыпаміналі аб беларуска - польскіх традыцыях супольнай барацьбы з царызмам, з санацыйнай уладай у Польшчы, а асабліва з нямецкімі акупантамі на беларускай і польскай зямлі.

Цікавыя былі выступленні школьнай моладзі, якая прышла ў Леніна, зложыць кветкі на магілах польскіх воінаў. Вучаніца — Валя Чарнова з вёскі Леніно, член піонерскай арганізацыі злажыла піонерскую прысягу, што так, як дагэтуль, моладзь будзе апекавацца магіламі польскіх воінаў. Яна звярнулася з просьбай навязаць кантакт з якой — небудзь школай у Польшчы каб можна было інфармаваць польскую моладзь, як моладзь Савецкай Беларусі апекуецца магіламі польскіх воінаў, а таксама каб даведацца як польская моладзь дбае аб магілы савецкіх воінаў, паўшых у баях за вызваленне Польшчы. Надзвычай сардэчная сустрэча адбылася з участнікамі баёў пад Леніно — генерал - маёрам Бурлаком — прадстаўніком генеральнага штаба беларускай акругі, а таксама з капітанам рэзервы Я. Цярэхавым.

Ля помніка ў Леніно.

Беларускае грамадства, калгаснікі, рабочыя, інтэлігенцыя раёнаў, дзе змагалася польская армія пабудавалі ў знак прызнання і чэсці прыгожы памятнік, на якім віднее надпіс у польскай і беларускай мовах: «Польскім воінам Першай Дывізіі імя Тадэуша Касцюшкі, якія загінулі ў баях з нямецкім фашызмам за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы, вечная слава».

Нашая пабыўка на беларускай зямлі, афіцыяльныя і неафіцыяльныя сустрэчы з беларускім насельніцтвам будуць спрыяць умацаванню сардэчнай, трывалай дружбы паміж польскім і беларускім народам — сказаў на заканчэнне нашай размовы палкоўнік Ул. Шчыгельскі.

Размову правёў

ВІКТАР ШВЕД

ВІКТАР ШВЕД

ВЯЛІКАМУ КАСТРЫЧНІКУ

Кастрычнік — месяц бур і непагод.
Ен гнеўнай хваляй ўсе сарваў затворы,
Да волі зваў прыгнечаны народ
На першы выстрал з крэйсера «Аўроры».

Пайшлі матросы сілай разагнаць
Гняздо буржуяў у Зімнім палацы.
І немагчымасцю было ўстрымаць
Тых, што жадалі міру, хлеба, працы.

Пайшоў ў паход увесь працоўны люд,
Пайшлі сялянскія лапцюжныя калоны,
Каб вызваліць народы з цяжкіх пут,
Каб не было больш гора і прыгону.

Насталі дні вялікіх перамог,
Прайшла нядоля, цяжкі лёс жабрачы.
У далечыню кастрычніцкіх дарог
Глядзім, і шчасце там сваё мы бачым.

Збылося многа дум людскіх і мар
Праменнямі Кастрычніка сагрэтых,
Яго святкуе сёння зямны шар,
А заўтра мо' і іншыя планеты.

Першы выстрал з „Аўроры"

Якубу Мартынюку — матросу з «Аўроры».

Халодныя хвалі Балтыйскага мора
У высокі ўздымаліся вал.
Над берагам Невы стаяла «Аўрора»,
Чакала на першы сігнал.

І вось ўжо раздаўся выстрал з гарматы,
Пранёсся над горадам гук.
У дыме, з рукою да вока паднятай,
Стаяў беларус — Мартынюк.

Глядзеў ён на Зімні і думаў аб долі..
Ці ведаў — здаецца наўрад,
Якую мець будзе ў гісторыі ролю
Той першы сігнальны снарад.

Не ведаў яшчэ, што снарад яго — гэта
Пачатак Кастрычніцкіх дзён,
Што новую эру абвесціць ён свету,
Якая знясе можных трон.

Прайшло многа год, калі быў гальванёрам.
Стары ўжо, і розны меў лёс,
Аднак на ўспамін аб падзеях з «Аўроры»
У ім аджывае матрос.

ВІКТАР ШВЕД

Варшава, кастрычнік 1957 г.

Развітанне з мінуўшчынай

Цяжка будзе развітацца з майданам — Язэпу Маеўскаму, які звыш 30 год качагар чычаў у розных майданах.

Пушча — гэта крыніца багацця. Ведаў аб гэтым яшчэ даўно чалавек і вучыўся, як гэтыя багацці выкарыстаць.

Ад найдаўнейшых часоў лясныя людзі выпальвалі ў пушчы драўляны вугаль, у вельмі прымітыўных умовах гналі смалу, тэрпентын, дзёгаць.

Так было яшчэ да пачатку гэтага стагоддзя. Пасля людзі пачалі будаваць «навейшыя» майданы. Вось, менавіта, такі майдан каля 40 год таму пабудавана ў Белавежы. У гэтым майдане зроблена купаластую печ у кацёл якой кладася пні лучыны. Печ замуроўвалася на глуха. Пад сподам печы на працягу некалькі дзён гарэла вялікае вогнішча, а праз спецыяльныя трубы, ішла пара з лучыны, якая пасля астуджэння давала тэрпентын.

З выпаленай у купаластай печы лучыны атрымоўвался вугаль. З вугалю ў другой печы атрымоўвалася смалу і дзёгаць.

Вогнішчы пад печамі трэба было паліць дзень і ноч без перапынку.

У доўгія асеннія ночы пры гэтых вогнішчах збіраліся старыя белавежскія смаляры ,расказвалі аб лясных падзеях, паляваннях — мінулым.

На працягу амаль 40-гадовай працы белавежскі майдан шмат даў тэрпентыну, смалы і дзёгцю. Аднак за гэты час тэхніка атрымоўвання з дрэва тэрпентыну, смалы і дзёгцю пайшла ўперад. Пабудавана навейшыя фабрыкі. Між іншым у Гайнаўцы існуе фабрыка тэрпентыну, якая сваім навейшым абсталяваннем далёка апярэджвае прымітыўныя майданы Беласточчыны.

Так як каліс прымітыўны спосаб выпальвання смалы быў прымушаны уступіць месца навейшым майданам, так і цяпер, ужо прымітыўныя майданы уступаюць месца навейшым фабрыкам.

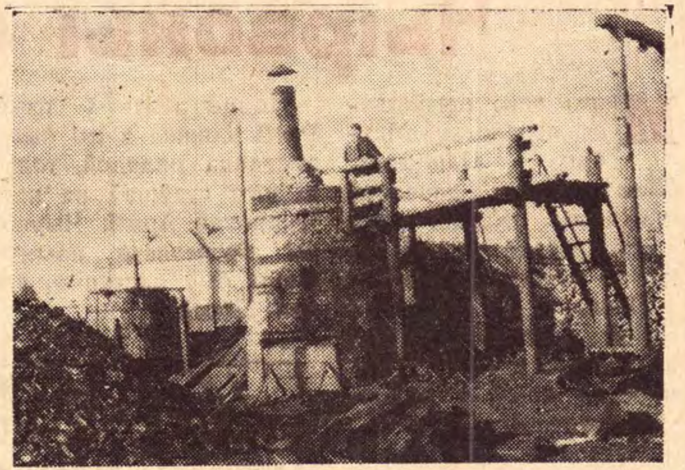
Такія ўжо правы прыроды, што старое заўсёды прымушанае ўступіць новаму.

Прыйшоў час развітання і з Белавежскім майданам.

Яшчэ ў гэтым годзе пад перастарэлымі купаластымі печамі, прымітыўнага майдана — пагаснуць вогнішчы.

(в і а)

— Фото А. О.

У гэтай печы смаляры выганялі дзёгаць і смалу.

„Пакрыўджаныя"

Аб Міхалове ў Беластоцкім павеце, а асабліва аб махлярствах у Міхалоўскім ГС-е пісалі мы ўжо неаднойчы.

Некалькі месяцаў таму, рэдактар А. Омільяновіч пацікавіўся пераменамі ў гэтым ГС і напісаў артыкул пад загалоўкам: *«На ГС у Міхалове павеяў новы вецер»*.

У гэтым артыкуле аўтар пісаў, што нававыбранае праўленне ГС развітаецца з п'яніцамі, зладзеямі, махлярамі а таксама некваліфікаванымі людзьмі якія працавалі ў ГС, што звольнена Кананьчука, Кузьму, Несцяра Сачука, Ірвана.

— Катастрафічная сітуацыя ў ГС Міхалова — пісаў аўтар, — моцна змянілася.

Не ўсім гэты артыкул падабаўся. Асабліва ён не падабаўся камбінатарам, якіх звольнена з працы ў ГС.

Калі толькі ўказаўся гэты артыкул у «Ніве» зараз на другі дзень да ГС у Міхалове прыбег усхваляваны Янка Кананьчук — кіраўнік рэстарана, з прэтэнзіямі.

— Якім правам — звяртаўся ён са злобай да грам. Гурскай, прыкладнай працаўніцы ГС, — вы аб усіх нашых справах гаворыце гэтым пранырлівым журналістам «Нівы»?

Гурская ў здзіўленні пацiснула плячыма.

— Я вам пакажу дзе ракі зімуюць, разам з вашай «Нівай»! — пагразіў Кананьчук і трэснуўшы дзвярыма выйшаў.

«Пакрыўджаная хеўра пачала абмяркоўваць, што рабіць, як ратаваць сваю апінію і стацца нявіннымі.

А, што быў тады вельмі папулярны курс на рэабілітацыю, вырашылі журналіста «Нівы», які адважыўся «крануць» іх, падаць у суд. Так і зрабілі.

З заявы, якую яны падалі ў суд вынікае што быццам ніхто з іх у сваёй працы нямае ніякіх недахопаў. Яны прыкладныя працаўнікі і ніхто іх нават не думае звальняць з працы.

У гэтай заяве яны просяць суд пакараць журналіста за паклёп на іх бязвінных і адклікаць у «Ніве» напісаны аб іх артыкул.

Ну што-ж, адклікаць напісаны артыкул гэта справа складаная. Мы пастанавілі яшчэ раз паехаць у Міхалова і пераканацца ў бязвіннасці гэтых людзей. Нажаль факты інакш гавораць.

А вось яны.

Апошнім часам працаўнікі ПІГ у Беластоку правялі кантролю ў Міхалоўскім ГС. Выкрыта шмат злачынстваў. Следства працягваецца далей. Злачынствамі некаторых працаўнікаў ГС — занялася пракуратура.

Івана Несцера кладаўшчыка ГС, за зладзейства звольнена з працы і арыштавана. У доме яго знойдзена веласіпед, машынкі да мяса і іншыя ўкрадзеныя рэчы з магазіна.

Незадоўга справу яго злачынства будзе разглядаць суд.

У Янкі Кананьчука, кантроля ПІГ выкрыла, што ён як кіраўнік рэстарана падвышаў цэны на гарэлку. У магазіне падпарадкаваным Кананьчуку выкрыта надвыжку мяса, а адначасова брак 13 з палавінай кілограма сханбу.

Выкрыта таксама — што Кананьчук дазваляў у рэстаране прадаваць сапсутыя харчавыя тавары.

За падобныя недахопы справа Кананьчука ўжо папярэдня была накіравана ў пракуратуру.

Цяпер справа яго зноў знаходзіцца ў пракуратуры.

Кананьчука таксама звольнена з працы.

Аказваецца, што за недахопы ў працы звольнена таксама Кузьму, Урвана і накіравана да іншай працы Сачука.

Так вось выглядзіць справа гэтых «нявінных», «пакрыўджаных» людзей.

Ну што-ж, суд разгледзіць гэтую справу.

Думаем усё-ж-такі што без такіх людзей праца ГС у Міхалове пойдзе наперад.

На ГС у Міхалове вее добры вецер.

В. Б.

Некаторыя
з жыцця і творчасці

Якуб Колас — літагравюра. П. М. Гуткоўскі

Трэцяга лістапада 1957 года беларуская грамадскасць адзначае 75 гадавіну з дня нараджэння выдатнага беларускага пісьменніка — Якуба Коласа.

Усё жыццё і ўся творчасць Я. Коласа былі цесна звязаны з лёсам беларускага народа. Гэтая асаблівасць яго літаратурнай спадчыны робіць Коласа надзвычай блізкім і дарагім усім прагрэсіўным беларусам.

Жыццёвы і творчы шлях Коласа вельмі складаны.' Ён разам з усім народам прайшоў праз тры сацыяльныя рэвалюцыі і дзве сусветныя войны. Гэтыя палітычныя і сацыяльныя перамены ў сур'ёзнай меры паўплывалі на светапогляд і творчасць пісьменніка.

Ад самага пачатку свайго літаратурнага шляху Я. Колас з'яўляўся выразнікам думак сялянства. І хаця інтэлектуальны ўзровень пісьменніка на многа перарастаў узровень тагачаснага сялянства — то ўсё-ж-такі яго творчасць увабрала ў сябе станоўчыя як і адмоўныя бакі сялянскага руху.

Першыя яго творы паявіліся на старонках беларускіх газет «Наша Доля» і «Наша Ніва».

Яго апавяданні з жыцця тагачаснай беларускай вёскі перапоўнены дасціпнасцю, гумарам і цёплай іроніяй, часта нападоб'е гогалеўскага «смеху праз слёзы». Аднак не мала ў іх вобразаў паказваючых рост палітычнай актыўнасці сялянства, а некаторыя з іх з'яўляюцца вострай сатырай на сацыяльныя суадносіны і грамадскія парадкі.

У творчасці Коласа гэтага перыяду знаходзім цэлую галерэю сялянскіх герояў, якія імкнуцца да адной мэты, здабыць на ўласнасць зямлю.

Ужо ў перыяд першай рускай рэвалюцыі Колас усё больш разумее, што мірнымі бескрываўымі метадамі сялянства не патрапіць дасягнуць пажаданых рэзультатаў. Таму ўжо ў 1906 годзе ў некаторых вершах напрыклад «Ворагам» пагражае памешчыкам помстаю і вісельнямі.

Бунтарскія настроі жывуць у паэце і ў перыяд сталыпінскай рэакцыі ў 1909 годзе. Колас кідае гнеўны заклік «стрэльбы хлопчыкі бяры». Аднак гэтыя творы яшчэ не сведчаць аб пісьменніку, як паслядоўным рэвалюцыянеры. Колас быў праціўнікам царскай самаўлады і вялікай зямельнай уласнасці, але не меў акрэсленай рэвалюцыйнай праграмы і поўнасцю не падтрымліваў ні адной з палітычных партыяў. Гэта аднак не значыць што пісьменнік пасіўна прыглядзўся да бурлівых падзей рэвалюцыі 1905 года.

Браў ён актыўны ўдзел у нелегальным з'ездзе беларускіх настаўнікаў, які быў прычынай арыштавання паэта. Гэты цяжкі перыяд не зламаў духовай роўнавагі Коласа.

У астрозе напісаў ён шмат цудоўных «вастрожных» вершаў і прыступіў да стварэння паэмы «Новая Зямля», якая дала пачатак цэлай серыі найвыдатнейшых яго твораў.

І сусветная вайна, усе яе недарэчнасці і катастрафічныя гаспадарчыя рэзультаты ўпэўнілі паэта аб неабходнасці радыкальных грамадскіх перамен. Але Вялікі Кастрычнік выклікаў у яго жыцці нямала супярэчлівасцей. Можна думаць, што пісьменнік цалкам падтрымліваў рэвалюцыйнае вырашэнне сацыяльных і грамадскіх перамен, але меў засцярогі ў адносінах да справаў нацыянальных. Паэт не ад разу мог зразумець сутнасць Ленінскіх прынцыпаў у вырашэнні нацыянальных пытанняў.

У такіх творах таго часу, як: «Звон шыбаў», «Родныя малюнкі», «Цені-страхі» іт.п. праяўляліся настроі песімізму, трывогі, а нават безнадзейнасці.

* * *

Варта ўспомніць, што ў часе рэвалюцыі аж па 1921 год прабываў Колас у далёкай Курскай губерні. Адарванасць ад Радзімы перапаўнялі паэта сумам і тугой.

Не прыпадкова і тое, што ў такіх частках «Новай Зямлі», як «У Парэччы» і «На рэчцы», якія былі напісаны ў часе знаходжання паэта на Куршчыне надзвычай многа маляўнічых апісанняў беларускай прыроды. Усё гэта сведчыць аб вялікай тузе, настальгіі паэта за радзімай.

* * *

Амаль у тым самым часе, калі быў напісаны Коласам рад вершаў адзначаючыхся настроем песімізму і безнадзейнасці, пачалі паяўляцца новыя творы, якія сведчылі аб тым, што духовыя хістанні паэта былі з'явай часовай. Рэвалюцыйная рэчаіснасць і вобразы новых савецкіх людзей знайшлі сваё адлюстраванне ў радзе коласаўскіх апавяданняў. На першым месцы трэба тут паста-

З настаўніцкай „Нівы"

Некалькі слоў аб беларускім школьніцтве

Я, як настаўнік Беларускай Пачатковай школы ў Парцаве лічу сваім абавязкам падзяліцца заўвагамі адносна працы ў школе.

Мінулі часы, калі беларусы не маглі вывучаць сваю родную мову, аднак усёроўна і цяпер беларускія школы не стаяць на адпаведным узроўні, на вышыні свайго задання. Злажылася на гэта шмат прычын. У міжваенным перыядзе санацыйныя ўлады стараліся зрабіць усё, каб пазакрываць беларускія школы і недапусціць беларускую моладзь да здабыцця сярэдняй і вышэйшай адукацыі. Першыя гады пасля вайны — гэта гады нагонкі шавіністычных элементаў на ўсё, што беларускае. Ліквідавана ўсе школы, якія існавалі на Беласточчыне пасля вызвалення яе Чырвонай Арміяй, а вучні ўсе пайшлі ў польскія школы. Такая школа існавала ў Семятычах (1944—1946 г.), і іншых мясцовасцях нашага ваяводства.

У гадах 1952 — 1957 беларускае школьніцтва памалу адраджаецца, аднак нашы педагагічныя ліцэі не могуць забяспечыць гэтыя школы адпаведнай педагагічнай кадрай. Штоправда было шмат маладых, ахвярных выпускнікоў з Педагагічнага Ліцэя з Бельска і Гайнаўкі, але яны былі падрыхтаваны толькі да навучання беларускай мовы, а іншых прадметаў па-беларуску навучаць не маглі, бо ў сярэдняй школе самі вывучалі па-польску. У выніку таго навучанне па-беларуску такога прадмету, як біялогія, гісторыя ці іншага большасці настаўнікам было і ёсць справай цяжкай, а нават і не магчымай.

Да таго яшчэ адчуваецца вялікі недахоп беларускіх падручнікаў згодных з абавязваючай на даны год праграмай навучання. Недахоп такой кваліфікаванай кадры, якая-б магла навучаць ўсе прадметы па-беларуску і недахоп падручнікаў — гэта прычыны недастатковага развіцця беларускіх школ. Школа мае шыльду, а часта і штамп школы беларускай, а ў сапраўднасці з'яўляецца толькі школай, дзе беларуская мова навучаецца як прадмет. Апрача таго, беларускія школы, асабліва тыя, дзе вучаць чатыры настаўнікі, пакрыўджаны на т. зв. сетцы гадзін. Ім назначана 118 гадзін у тыдзень і злучаныя класы, а школы польскія з такой самай колькасцю дзяцей і настаўнікаў маюць 128 гадзін. Да таго ў іх няма беларускай мовы і не лучаныя класы. Гэтыя цяжкасці з'яўляюцца прычынай таго, што беларускія школы не дасягаюць здавальняючых вынікаў навучання.

Па-мойму, для таго, каб паднесці вынікі навучання і наогул працы ў беларускіх школах — у 1957/58 навучальным годзе, Міністэрства асветы павінна выраўнаць сетку гадзін, на многа перад распачаццём навукі, забяспечыць школы беларускімі падручнікамі па ўсіх прадметах, зрабіць так, каб кандыдаты на настаўнікаў усе прадметы маглі вывучаць на беларускай мове.

У іншым выпадку не будзем лічыць, што ў Польшчы існуюць беларускія школы. У 1957/58 навучальным годзе беларускіх школ можна сказаць і няма. Бо напрыклад: Пачатковая школа ў Парцаве мае назву школы з беларускай моваю навучання, а ў сутнасці справы, апрача беларускай мовы і матэматыкі ў класах I і II, усе іншыя прадметы навучаюцца на польскай мове. У іншых школах таксама справа падобная.

ЯЗЭП АЛЬШЭЎСКІ
Кіраўнік Пачатковай школы ў Парцаве
Бельскі павет.

Няхай жыве і мацнее дружба паміж польскім і беларускім народамі!

Выступленне гродзенскага мастацкага калектыву ў Беластоку.

На граніцы ў Кузніцы я нават і не агледзеўся, калі схапілі мяне дзяўчаты пад пахі і калі я знайшоўся разам з імі ў аўтобусе. Адным словам папаўся я ў «няволю», але... ўсім жадаў-бы такога палону. У аўтобусе гэтым ехалі пераважна ўдзельнікі хору.

Пятруш разцягнуў баян — дзяўчаты падхапілі песню. «Эх шумяць лясы зялёныя — рэкі быстрыя цякуць». Дзяўчаты спявалі ўвесь час. Ад граніцы да Беластока, з Беластока ў Замбраў, з Замбрава ў Ломжу, ў Бельск, у Гайнаўку.

Гродзенскі калектыў прыехаў да нас з сапраўднай дружбай і з сэрцам. Гэтае вельмі хутка можна было заўважыць.

Такую самую сардэчную сувязь наглядалася паміж артыстамі і гледачамі.

Трудна сказаць, што ім найлепш падабалася. Ці выступленне хору, ці спеў салістак Казакевіч, ці Асі Гоз, ці Марыі Сапажэнкавай, ці Фелікса Галецкага, ці акрабатычныя і сілавыя выступленні, ці прыгожыя танцы.

Падабалася ўсё. І не адзін раз выклікалі артыстаў на сцэну.

У Ломжы, у Бельску, у Гайнаўцы, у Беластоку ўсюды іх віталі і праводзілі як самых мілых гасцей — найлепшых сяброў. З рэвізітам паедзе ў Гродна польскі ансамбль мастацкай самадзейнасці «Курпе Зелёнэ». Напэўна таксама цёпла іх там прымуць. Гэтакія спатканні прычыняюцца да яшчэ большай сардэчнай дружбы паміж беларускім і польскім народамі.

Тэкст і фота — І. РЫБІНСКІ.

Эстрадная група ў Гарадку

Жыхары Гарадка ўсё шырэй развіваюць мастацкую самадзейнасць.

Нядаўна сарганізавалася і пачала падрыхтовачную працу 7-асабовая эстрадная група.

У эстраднай групе апрача ўдзельнікаў жаночага хору бярэ актыўны ўдзел настаўнік Сцяпан Зенюк. Пажаданым было-бы, каб настаўнікі ўзялі прыклад з свайго сябра.

М. Х.

Нацыянальныя справы ў Сеймавай Камісіі

24 г. месяца Сеймавая Камісія па ўнутраных справах узначальваемая паслом А. Кажыцкім абмеркавала праект пастановы Камісіі па справах нацыянальнай палітыкі. У праекце сцвярджаецца м. ін., што на працягу апошняга года ў нацыянальнай палітыцы адбыліся вялікія перамены на карысць нацыянальных меншасцяў, пражываючых у межах Польшчы.

Камісія па ўнутраных справах выказала думку, што як друк, так і радыё, і тэлебачанне, і фільм і іншыя прапагандовыя пункты павінны больш увагі прысвяціць справам ліквідавання нацыяналізму і распаўсюджвання прынцыпаў братняга сужыцця ўсіх нацыянальнасцей пражываючых у Польшчы.

Спатканне з гродзенскім мастацкім калектывам на польска-савецкай граніцы.
На здымку Еўдакія Емельянава — сакратар Гаркома Камсамола ў Гродне.

пытанні Якуба Коласа

віць выдатнае апавяданне «Сяргей Карага», у якім выступілі сымпатыі пісьменніка да людзей рэвалюцыі.

Аўтар паказвае салдата комуніста, які ў супрацьпастаўленні да салдатаў белай арміі добра ведае за што ваюе. Сіла светаадчування Сяргея заключаецца ў тым, што ён ідучы на смерць, патрапіў прышчапіць свае погляды і сваю ідэалогію салдатам варожага лагера. Гэтае апавяданне напісанае з сілай вялікага пераканання.

* * *

У святле фактаў, узятых з жыцця і творчасці Коласа, нельга згадзіцца з меркаваннямі некаторых беларускіх эміграцыйных крытыкаў, якія праводзяць думку, быццам Колас быў ворагам савецкай улады і комуністычнай ідэалогіі, а ўсё тое, што створана пісьменнікам, як апафеоз савецкай рэчаіснасці было напісана пад прымусам і тэрорам. Гэтыя погляды так несур'ёзныя і наіўныя, што няма ніякай неабходнасці ўступаць у палеміку з імі.

Варта падкрэсліць, што аж 39 год творчага шляху Коласа ахоплівае савецкі перыяд, у якім былі напісаны пісьменнікам найвыдатнейшыя творы.

І так «Новая Зямля», якую Колас закончыў у 1923 годзе, была і застаецца вялікім дасягненнем усёй беларускай літаратуры.

У адносінах да гэтага твора з боку літаратурнай крытыкі было многа блытаніны і непаслядоўнасці. Пачаткова крытыкі рабілі Коласу закід аб ідэалізацыі дробнаўласніцкай гаспадаркі. Крытыкі пазнейшага перыяду нападалі ў другую крайнасць. Яны гаварылі, што аўтар паэмы хацеў развенчаць дробнабуржуазныя імкненні сялянства, а галоўны герой паэмы «Новая Зямля» Міхал, па іх думцы ў канцы пераконваецца аб неабходнасці пабудовы калектыўнай гаспадаркі. Такія вывады (так першыя, як і другія) грэшаць наіўнасцю і нацяжкай. Адзначаюцца яны поўным адрываннем ад той эпохі і ад тых умоў, у якіх паэма была напісана. У даным выпадку прыпісванне Коласу звышрэакцыйных ці звышрэвалюцыйных намераў нічога не выясняе, а толькі заблытвае справу. Ужо сёння з'яўляецца ясным, што паэма «Новая Зямля», напісана з пазіцыі крытычнага рэалізма і яе змест астаецца ў поўнай згодзе з сялянскай рэчаіснасцю.

Варта падкрэсліць, што імкненні Міхала да ўласнай зямлі супадаюць з імкненнямі ўсяго беларускага беззямельнага сялянства канца XIX і пачатку XX ст. ст.

Да «Новай Зямлі» прымыкае ў часе другі вялікі твор Коласа «Сымон-музыка», які з'яўляецца творчым маніфестам пісьменніка. У паэме Колас грунтоўна распрацаваў пытанне аб месцы мастака ў жыцці народа, аб яго адносінах да эксплуататараў і прыгоньнікаў.

Незалежнасць мастака ад грашовага мяшка і ад вялікапанскай апекі, свабода мастацтва яго вернасць народу і праўдзе з'яўляюцца галоўнымі думкамі паэмы.

Тут варта адзначыць, што кругагляд пісьменніка і яго ідэалогія ніколі не былі аднароднымі і непахіснымі, што жыццё ўносіла да яго поглядаў бяглітасныя папраўкі, а хоць гістарычных падзей папраўляў яго памылкі. І хаця гэтыя пытанні канчаткова яшчэ не выяснены, то ўсё-ж-такі астаецца ясным, што невялікая частка твораў з перыяду рэвалюцыі, у якіх выступілі смутак, трывога, безнадзейнасць і тым творы, якія былі непасрэдна звязаны з культам асобы, не вызначаюць і неакрэсліваюць сутнасці творчасці і светапогляду Я. Коласа. Галоўную думку і асноўную ідэалогію пісьменніка (якая падвяргалася пераменам) трэба шукаць у такіх яго творах, як: «Новая Зямля» і «Сымон-музыка», «Дрыгва», «Адплата» ці «Рыбакова хата». Менавіта гэтыя творы з'яўляюцца асноўнымі працамі ўсяго жыцця пісьменніка. Таму, шукаючы агульнай ацэнкі творчасці Коласа, трэба выходзіць толькі з іх.

Незалежна ад таго ці Колас займаецца душою лясніка з «Новай Зямлі», ці закранае пытанні мастацтва на старонках «Сымона-музыкі», ці задумваецца над лёсам інтэлігенцыі ў «Палескіх повесцях», ці ўрэшце, павядзе герояў «Дрыгвы» і «Адплаты» на барацьбу за незалежнасць і свабоду радзімы, заўсёды яго героі выходзяць з народа і жывуць для народа. Гэтая рыса—рыса сувязі з народам і вернасці народу з'яўляецца галоўным матывам і прынцыпам творчасці Я. Коласа.

Складанасць літаратурнай спадчыны Коласа заключаецца і ў тым, што ў адных яго творах знаходзім праявы (элементы) рамантызма, у другіх перавышаюць прыкметы крытычнага рэалізма, а вядучым метадам творчасці з трыццатых і пазнейшых гадоў з'яўляецца соцыялістычны рэалізм.

Канчаючы трэба заўважыць, што праўда жыцця і творчасць Я. Коласа не толькі рэсолюцыйныя, што няма ні адной сур'ёзнай прычыны, дзеля якой трэба было-б не гаварыць аб яго аддзельных творах ці аб некаторых фактах з яго біяграфіі.

Трэба помніць, што Я. Колас быў пісьменнікам-чалавекам для якога ўласцівы памылкі аднак гэтыя памылкі не маглі мець і не мелі сур'ёзнага працяглага ўплыву на асноўны змест яго творчасці і жыцця.

Маўчанне аб гэтым з'яўляецца добрай пажыўкай, на якой пасвяціца элементы зусім чужыя так пісьменніку, як і цэламу беларускаму народу.

Мгр. А. БАРШЧЭЎСКІ

БЕЛАРУСЬФІЛЬМ

(Ад нашага карэспандэнта)

«Нашы суседзі» На пробным кадры: злева — Сяргей Цярохін (артыст Л. Фрычынскі), Шпакоўская (нар. арт. РСФСР, Вікланд), Шпакоўскі (нар. арт. СССР, Г. Глебаў)

БЕЛАРУСЬФІЛЬМ? Што гэта такое? — Гэта беларуская кіностудыя.

Савецкія фільмы карыстаюцца прызнаннем і любоўю ў беларускім асяроддзі Польшчы. Напэўна шмат-хто з вас, дарагія чытачы, глядзеў фільмы гэтай кіностудыі нават не далумваючыся, што з'яўляюцца яны беларускімі.

БЕЛАРУСЬФІЛЬМ утворана ў 1927 годзе ў Ленінградзе — горадзе, які быў цэнтрам нацыянальна - культурнага адраджэння народаў Расейскай Імперыі. Тут, у змрочныя часы царызма, выдаваліся беларускія кніжкі — і тут, пасля Вялікага Кастрычніка, паўставалі першыя беларускія фільмы! Першым беларускім фільмам была «Лясная быль» — рэжысуры Дарыча, у якім апавядаецца аб беларускіх партызанах 20-ых гадоў.

У 1939 годзе БЕЛАРУСЬФІЛЬМ пераязджае ў Мінск. Апошняя вайна дашчэнту разбурыла павільёны беларускай кіностудыі. Цяпер, часова, знаходзіцца яна ў нязручных для такой работы памяшканнях. Аднак нягледзячы на такія, даволі неспрыяльныя ўмовы, актыўна працуе.

У сучасны момант, у кіностудыі ўжо заканчваюцца работы над новым фільмам «Нашы суседзі». Летам г. г. у аколіцах Мінска рабіліся натурныя здымкі да фільма «Нявестка», які будзе закончаны ў месяцы студзені 1958 г. Сцэнарый да гэтага фільма напісаў Андрэй Макаёнак на падставе аднайменнай аповесці вядомага беларускага празаіка Аляксея Кулакоўскага.

Як ужо пісалася ў № 33 «Нівы», БЕЛАРУСЬФІЛЬМ пачала работы над стварэннем фільма «Чырвоныя лісці» — у якім будзе апавядацца аб барацьбе працоўных Заходняй Беларусі. Пад канец будучага года «Чырвоныя лісці», мабыць, ужо ўвойдуць на экраны кінотэатраў Беларусі, а нават і іншых саюзных рэспублік.

1 студзеня 1959 г. будзе вялікім нацыянальным святам беларускага народа. У гэты дзень — 40 год назад — 1919 года адбылося абвяшчэнне Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі — першай у свеце Беларускай Дзяржавы. Да даты гэтай знамянальнай гадавіны БЕЛАРУСЬФІЛЬМ рыхтуецца паставіць дзве новыя кінокарціны — «На ростанях», сцэнарый да якой піша вядомы празаік Максім Лужанін і «Трэцяе пакаленне», сцэнарый да якой пішуць А. Красінскі і В. Смаль. Гэтыя кінокарціны сярод рэдактараў кіностудыі атрымалі назву «юбілейных фільмаў». Гэтыя фільмы тэматычна прадстаўляюць вялікую цікавасць. Хто-ж не ведае выдатнай аповесці «На ростанях» з славутай трылогіі вялікага беларускага пісьменніка Якуба Коласа — ці рамана «Трэцяе пакаленне» выдатнага нашага рэаліста Кузьмы Чорнага?!

Нядаўна, у гонар 40-ой гадавіны Вялікага Кастрычніка, закончана фільм «Міколка—паравоз», які пастаўлена па матывах аднайменнай аповесці Міхася Лынькова. Фільм рэжысіраваў Леў Голуб — вядомы нам, як адзін са стваральнікаў кінокарціны «Дзеці партызана», якая дэманстравалася ў нас падчас Фестывалю савецкіх фільмаў, што адбыўся восенню мінулага года.

Апрача гэтага, выпушчана два каляровыя дакументальныя фільмы — «Савецкая Беларусь» і «Мінск за годы Савецкай улады», у якіх расказваецца аб вялікіх пераўтварэннях, якія адбыліся на працягу 40 год існавання Беларускай Дзяржавы.

БЕЛАРУСЬФІЛЬМ штогод рэгулярна дублірує на беларускую мову 10 да 15-ці лепшых, іншых, савецкіх і загранічных фільмаў!

Хутка кіностудыя пяройдзе ў новыя памяшканні абсталявання навейшай тэхнікай. Новабудаваны галоўны корпус кіностудыі займае плошчу каля 1 гектара.

З гэтага выпадку застаецца пажадаць БЕЛАРУСЬФІЛЬМУ яшчэ больш плённай працы ў новым аб'екце дзеля далейшага, шпарчэйшага, развіцця беларускага фільма.

С. ЯНОВІЧ

«Нашы суседзі» На пробным кадры: злева — Святланачка (артыстка Нэля Карнеева).

Парады гаспадарам

Аб перахоўванні бульбы

Адным з лепшых спосабаў перахоўвання бульбы з'яўляецца капцаванне яе. Але трэба памятаць аб уласцівым забеспячэнні яе на зіму.

Цяпер, калі тэмпература ў копцах прыкрытых раней саломаю і тоненькім 10 см пластам зямлі за выключэннем шчыта, які быў толькі больш прыкрыты саломаю — астыгне да 3—4 градусаў — трэба аблажыць зямлёю цэлы копец разам з шчытам. Найлепш зусім адкрыць копец і аблажыць бульбу свежаю саломаю, дзеля таго што першая бывае вільготная ад паравання бульбы. Знятую з копцаў салому можна ўжыць на падсцёл, а на яе месца даць другую, што карысна паўплывае на перахаванне бульбаў.

Гэтым разам так як і ўпярод забяспечваем саломаю на 30 см і абкладаем 10-сантыметровым пластам зямлі. Калі зямля ў копцы замерзне да 6 см — накладаем другі раз салому і яшчэ раз цэлы капец абкладаем зямлёю. Праз цэлы час перахоўвання бульбы ў копцах тэмпература не павінна перавышаць 4 — 6° C. Тэмпературу ў копцах трэба спраўджаць не менш чым раз у тыдзень. Не маючы адпаведнага тэрмаметра можна спраўдзіць гаспадарчым спасабам. У пойдзень, калі найцяплей, робім у некалькіх месцах копца знізу і пад шчытам адтуліны і дастаем па 10 — 20 бульбаў. Калі скірка бульбы затраціла свой здаровы выгляд, бульбы вянуць, мякчэюць, — робяцца губчастымі і набракаюць парасткі — гэта ясна, што ў копцы надта цёпла і ў такім выпадку трэба яго праветрыць. Да гэтага трэба памятаць, пры хаванні бульбы залажыць зверху ў шчыце друк і калі акажацца, што трэба зрабіць вентылятар, каб праветрыць копцы — друк гэты выцягваем, і праз дзірку якая па ім застанецца будзе прахадзіць паветра. Да гэтага трэба яшчэ знізу пакідаць месца велічыні 20 — 30 см абложанае толькі саломаю без зямлі, так як на рысунку. Трэба толькі падчас маразоў усе гэтыя адтуліны моцна прыкрыць саломаю, каб не змерзлі бульбы.

Трэба яшчэ памятаць (што вельмі важнае), каб на адлегласці 0,5 да 1 метра пракапаць кругом капца равок для адплыву збіраючайся вады.

Мгр. ТРАХІМОВІЧ

КУТОК ГАСПАДЫНІ

Захоўванне яек на зіму

Дбайная гаспадыня заўсёды загадзя нарыхтоўвае яйкі на зіму. Але не кожная ведае, як захаваць іх. Мне хочацца параіць адзін са спосабаў захоўвання яек на зіму, праверанны шматгадовай практыкай.

Свежыя яйкі, знесеныя ў жніўні, верасні, трэба пакрыць роўнамерным тонкім пластом вазеліну або топленага несалёнага сала. Пасля гэтага яйкі трэба скласці ў скрынку ці кошык і паставіць у сухое халаднаватае месца. Скрыні або кошык трэба трымаць адкрытымі. З усіх спосабаў гэты самы лепшы. Яйкі не высыхаюць, не псуюцца, захоўваюцца свежымі да наступнага лета.

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка) (8)

Была яшчэ раніца, калі з-пад палаца ў Белавежы рушыла па шасэ ў бок Пружан чорная таксі ў суправаджэнні вайсковай машыны поўнай эсэсманаў. З-заду ў таксі сядзеў прыкрыўшыся плашч-палаткай Рыгор, побач яго сядзеў афіцэр, наперадзе, ля шафёра сядзеў маёр Цвайль. Таксі гнала хутка. Праехаўшы некалькі дзесяткаў кіламетраў, Цвайль даў знак шафёру, каб спыніцца. Сам выйшаў на шасэ і падняў руку — машына з эсэсманамі таксама спынілася. Таксі праехала яшчэ з кілометр, павярнула на бакавую дарогу і затрымалася за кустамі. Цвайль перакінуўшы цераз плячо аўтамат узяў партфель і вылез з машыны, вылез таксама Рыгор і афіцэр, які напагатове стаяў некалькі крокаў далей.

— Так, што не забывайце аб чым мы гаварылі, звярнуўся да Рыгора маёр Цвайль — не забывайце, што падаравалі вам жыццё. Цяпер бярыце, калі ласка, свае рэчы!

Гітлеравец падаў Рыгору аўтамат, амуніцыю, пісталет, нож і іншыя прадметы, што меў пры сабе. Афіцэр з аўтаматам у руках, які стаяў непадалёк іх, не зводзіў з Рыгора вачэй.

— Ну, што-ж, — працягнуў руку Цвайль, — жадаю вам усяго добрага і не забудзьце...

Працягла паглядзелі сабе ў вочы, Рыгор нічога не адказаў. Немцы хутка селі ў таксі і зніклі за кустамі. Рыгор застаўся адзін у лесе. Заклаў у аўтамат патронны дыск, падцягнуў рэмяні, паклаў у кішэні рэшту рэчаў і пайшоў. Быў вольны. То ахоплівала радасць то зноў нападала згрызота. Аб тым, што не будзе служыць фашыстам, быў упэўнены ўжо ад моманту прапановы дадзенай маёрам Цвайлям. Іграў аднак камедыю, каб пераканаць немцаў аб сваёй адданасці ім. Але ці быў у парадку як комуніст? Ці добра зрабіў? На гэта не мог сабе знайсці адказу.

Ідучы пушчай, прыпамінаў сабе ўсе падробнасці з дарогі, якой разам з брыгадай «Мартынава» ішоў у Ліпічанскія лясы. Нашчасце яшчэ меў компас па якім лягчэй было ўтрымаць усходні кірунак. Так ішоў цэлы дзень. Пераначаваў у густых кустах і на досвітку ізноў рушыў у дарогу.

Так вандраваў праз некалькі дзён, калі аднойчы на лясной сцежцы па якой ішоў, паказаліся аброслыя як і ён, узброеныя людзі. Быў гэта партызанскі патруль. З цікавасцю прыглядаліся да Рыгора і хаця не вельмі паверылі яго словам, аднак узялі з сабою. Ішлі ўсю ноч. Раніцою сустрэлі нейкі большы партызанскі атрад. Камандзір выклікаў Рыгора на допыт. Ен аднак адказваў вельмі агульна і прасіў адставіць яго ў штаб генерала «Капусты», дзе, як заявіў, павінен перадаць важныя інфармацыі.

На падвячорку рушылі ў штаб злучэння. Рыгору рабілася страшна, не ведаў, як будзе глядзець у вочы сваім таварышам у штабе, як успрыймуць яго словы, ці зразумеюць яго? Праз некалькі гадзін знаходзіўся ўжо ў штабе. Генерал-маёр «Капуста» і камандзір дэсанта маёр Хмельцоў, глядзелі на яго са здзіўленнем. Закідалі пытаннямі аб яго таварышах; аб тым, як сюды трапіў і г. д. Рыгор спусціў вочы, павалі расшпіліў і скінуў рамень, выцягнуў пісталет, скінуў з-за пляча аўтамат і ўсё гэта паклаў перад генералам.

— Немцы завербавалі мяне, таварышы, — выціснуў з сябе, — судзіце.

Генерал і маёр цікаўна паглядзелі на сябе, пасля на Рыгора. Выглядзеў жудасна. Брудны, аброслы твар, гарачка ў вачах, засохлыя губы. Адпачыў, пачаставалі яго чаем і папяросамі. Пачаў падрабязна расказваць аб лёсах іх групы, аб сутычцы з немцамі і аб тым няшчасным карчы; аб размовах з Цвайлям, вярбоўцы і запуску яго ў партызанскія атрады.

Маёр падрабязна ўсё запісаў, асабліва мейсцы кантактаў.

Была ўжо поўнач, калі адаслалі яго спаць. Пасля гэтай шчырай размовы, Рыгору на душы якбы палягчэла.

Тым часам у штабе разважалі, што да далейшага лёсу Рыгора. Што рабіць? Пакінуць яго тут ці...? Вайна, змаганне з хітрым ворагам вучыла пільнасці, насцярожанасці. Так і зроблена. Пасля радыёразмовы з Масквой, Рыгора адпраўлена на «Вялікую Зямлю» першым самалётам што прыляцеў за параненымі.

Гэтым разам маёр Цвайль праіграў.

Працяг у наступным нумары

Звыш 1820 сельгаскааператываў існуе ў нашай краіне

Пасля заняпаду, у сувязі з кастрычніцкімі пераменамі, сяляне нашай краіны зноў пачалі арганізаваць сельскагаспадарчыя кааператывы.

У гэтым годзе сарганізавана 62 новых сельгаскааператываў і рэактывавана 284 калектыўных гаспадарств.

Разам ва ўсёй краіне зараз існуе звыш 1.820 сельгаскааператываў. (вб)

Першы Ваяводскі З'езд Саюза Сялянскай моладзі ў Беластоку

У днях 26 і 27 кастрычніка г. г. у Беластоку адбыўся І-шы Ваяводскі З'езд Саюза Сялянскай моладзі (ЗМВ).

Гора'а сустрэлі дэлегаты З'езду гасцей з БССР — комсамольцаў Гродзенскай вобласці Сяргея Кобяка — члена абкома Комсамола, Марыю Гайдучык — сакратара свіслоцкага райкома Комсамола і Валерыя Шэсцеля — сакратара Комсамольскай арганізацыі з калгаса «Новае Жыццё», Карэліцкага раёна.

Комсамольцы Гродзеншчыны ў падарунку З'езду прывязлі радыёлу «Дружба».

Пасля даклада старшыні Ваяводскага арганізацыйнага камітэта ЗМВ тав. Мікульскага, на тэму дзейнасці арганізацыі выязаліся гарачыя спрэчкі.

На з'ездзе абмеркавана і зацверджана далейшую праграму дзейнасці ваяводскай арганізацыі ЗМВ.

Заключаецца яна ў трох асноўных пунктах.

1. ПРАЦА НАД РОСТАМ АРГАНІЗАЦЫІ.

Дагэтуль ЗМВ на Беласточчыне налічвае звыш тры з палавінай тысячы членаў сарганізаваных у 291 арганізацыях.

Пастаноўлена перадусім падняць на вышэйшы ўзровень працу ў існуючых арганізацыях, адукаваць актыў Саюза і прыступіць да працы над ростам арганізацыі.

2. РАСПАЎСЮДЖВАННЕ КУЛЬТУРЫ І АСВЕТЫ У ВЁСКАХ.

Пастаноўлена развіваць розныя формы культурнай працы ў вёсках а перадусім узяць курс на развіццё гуртоў мастацкай самадзейнасці.

Моцна падкрэслена таксама праца арганізацыі сярод моладзі нацыянальных меншасцяў, а асабліва сярод беларускай моладзі. Пастаноўлена, што ЗМВ у тых паветах, дзе пражываюць беларусы будзе цесна супрацоўнічаць з паветовымі аддзеламі БГ-КТ у развіцці беларускай культуры і возьме пад увагу спецыфіку працы сярод беларускай моладзі.

3. РАЗВІЦЦЕ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ АСВЕТЫ У ВЁСКАХ.

Пастаноўлена між іншым арганізаваць маладзёжныя сельгасгурткі, доследныя ўчасткі і прыступіць да арганізацыі школ па сельскагаспадарчай падрыхтоўцы.

У заключэнні З'езду выбрана Ваяводскае праўленне ЗМВ. Старшынёй праўлення выбрана маладзёжнага дзеяча — Вітальда Мікульскага. (вб)

23 кастрычніка адбылося ў Беластоку спатканне ўдзельнікаў Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі з экзекутывай Ваяводскага Камітэта ПЗПР.

З Беластоцкага ваяводства прыехала 47 чалавек, якія падзяліліся сваімі ўражаннямі з даўных слаўных дзён.

На здымку: удзельнікі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі Янка Пытэль і Васіль Грыцук з Вулькі Нурэцкай Семятыцкага павета. Фото — Рыбінскі.

Умеюць гуляць

Бойкі на забавах у Сасінах не належылі да рэдкасцей.

Аднак апошнім часам хуліганскіх выбрыкаў усё менш і менш. Нядаўна я пабываў на забаве ў Сасінах. Усе гулялі, культурна, ветліва адносіліся адны да другіх. Магу сказаць, што Сасіны ўжо культурна бавяцца!

Чытач з Бельскага павета

Хто супакоіць маладога хулігана?

Уладыслаў Кананьчук с. Уладыслава з вёскі Баршчэва Беластоцкі павет, амаль на кожным вяселлі ці забаве паднімае авантуры і бойкі. Ужо некалькі разоў быў караны прысуднай Калегіяй, але гэта не ўздзейнічала на яго. Няма ніякай направы.

А мо' нарэшце пракуратура пацікавіцца ім і ўспакоіць?

(АО)

Клопат нашай вёскі

У нашай вёсцы Боўтрыкі ў 1955 годзе хадзіў інжынер і рабіў план электрыфікацыі.

Калі інжынер зрабіў план сабраў сход і абвіў на якіх правах будзе праводзіцца электрыфікацыя вёскі. Назват падаў тэрмін электрыфікацыі — май 1957 год. Май даўно мінуў, а электрычнасці няма. Такі сам тэрмін быў паладзены ў суседняй вёсцы Бахуры, аднак там ужо правялі святло.

— Ці мы горшыя? — пытаюць сяляне нашай вёскі. Мо' рэдакцыя дапаможа нам даведацца, калі будзе ў нас уладжана справа электрыфікацыі вёскі.

ЯНКА ЗДАНОЎСКІ
Боўтрыкі
Беластоцкі павет.

Гнаў самагонку

Васіль Гарэнюк з вёскі Пенькі, каля Міхалова, ад некалькіх гадоў гнаў усё самагонку і прадаваў яе налева і направа, маладым і старэйшым. Аднак павінулася нага старому самагоншчыку. Нядаўна міліцыянеры папалі на след і засталі яго пры «рабоце». Апараты ліквідавана і накіравана справу ў пракуратуру.

Гарэнюк прызнаўся, што «толькі» пяць разоў гнаў самагонку. Нажаль гэта не апраўдоўвае яго абсалютна. Гарэнюк стане перад судом. (АО)

Лаза — гэта вельмі карысная расліна. З аднаго гектара дае яна каля 10.000 зл. даходу ў год.

На здымку: лаза, на палях ПОМ-а ў Беласточку, каля Беластока. Фото — А. О.

Такіх трэба як найбольш

У Міхалове ад некалькага часу стаяў пусты будынак па былым ГОМ-е. Нядаўна браты Фелікс і Аўгень Маеўскія і Чэслаў Чэмель пастанавілі залажыць у ім кафлярню. Улады згадзіліся на гэта. Сыравіна амаль што на месцы, горш крыху было з апалам. Але і на гэта знайшлі спосаб. Апошнімі днямі выпалілі першыя 6 тысяч штук кафляў, на якія пакупнікаў аж надта многа. Кафля будзе выпальвацца два разы ў месяц. У наступным годзе кафельшчыкі плануюць вырабіць і пусціць у продаж 134 тысячы штук высокаякаснай кафлі.

Фелікс Маеўскі 30 гадоў працаваў пры вырабе кафляў. Нядаўна ізноў узяўся за сваю прафесію.

Тэкст і фото — А. О.

Кіёск „Руху" ці склад макулятуры

У Семятыцкім кіёску «Руху» ля Рынку Касцюшкі прадаўшчыца хавае «Ніву». Не адзін раз звяртаў увагу, каб гэтага не рабіла, аднака-ж мае заўвагі не памаглі. 18.X.57 г. звярнуўся я да прадаўшчыцы з пытаннем: — Ці маеце вы ўжо свежы нумар «Нівы»?

— Ёсць, сёння прыслалі некалькі экземпляраў — адказала яна.

— Гэта добра, што ўжо маеце, але вельмі дрэнна, што гэтага новага нумара «Нівы» не бачу я ў акне.

— А чаму вы яе хаваеце?

— Я не хаваю, — кажа прадаўшчыца, толькі што гэты нумар дзесьці незнарок залажыла іншым часопісам.

Праўда, праз некалькі хвілін знайшла патрэбны нумар «Нівы».

Калі я папрасіў у прадаўшчыцы кніжку заўваг і пажаданняў, каб упісаць ад вышэйшым свае заўвагі — тады яна мне адказала, што такой кніжкі не мае.

СЯРГЕЙ КРЭЙЗА

Паслы-асветнікі на Беласточчыне

Упершыню пасля вайны нашае ваяводства наведалі паслы - асветнікі Сейма Польскай Народнай Рэспублікі. За час сваёй пабыўкі на Беласточчыне адведалі яны 13 паветаў, дзе цікавіліся сітуацыяй у школах.

Пасля гэтай паездкі паслы сустрэліся ў Беластоку з асветным актывам.

А вось некаторыя рэфлексіі з гэтай сустрэчы.

У многіх паветах неўласціва пастаўлены інвестыцыйныя работы. Школы будуюцца цесныя і цёмныя. Не ўрэгулявана ўласніцкіх праўнасцей да пляцоў пад школы. Неадпаведна выкарыстоўваецца асветнымі ўладамі грамадская ініцыятыва вёскі.

Асвета для дарослых на тэрыторыі ваяводства амаль не існуе, не цікавяцца гэтым не толькі асветныя ўлады, але і ніякія грамадска-культурныя арганізацыі.

У далейшым паслы сцвердзілі, што асветныя ўлады далёка недастаткова дбаюць аб забеспячэнне настаўнікаў кватэрамі.

Падчас дыскусіі выявілася, што на Беласточчыне каля 7 тыс. дзяцей зусім не ходзіць у школу, асабліва ў беларускіх паветах! Каля 50 прац. вучняў пачатковых школ сваю адукацыю заканчвае на чацвёртым класе.

У выніку — падтрымана ідэю будавання, так званых школ - павільёнаў. Звернута толькі ўвагу на тое, што ў праектах школ нерацыянальна плануецца кватэры настаўнікам.

Яскрава ставілася справа зніжэння колькасці навучальных гадзін для настаўнікаў. Паводле запэўнення паслоў, гэта справа ўжо будзе ўрэгулявана ў пачатку 1958 г.

Была праланова, каб для настаўнікаў чатырохкласных школ прызнаць, так званыя, жыллёвыя дадаткі. Як вядома, з кватэрамі пры такіх школах пераважна вельмі цяжка.

У асветных асяродках ёсць тэндэнцыя ліквідацыі дзіцячых садоў у вясковых раёнах. Усе прамоўцы вельмі востра выступілі супроць гэтай тэндэнцыі. «Трэба пачынаць выхоўваць дзіцё ўжо ад 5-ці год. Пасля можа быць ужо за позна»! — сцвярджалі. Востра пастаўлена справу выдання выканаўчых пастаноў да дэкрэта аб усеагульным падставовым навучанні. У бліжэйшы час гэта справа таксама будзе астаткова ўладжана.

Гэта сустрэча паказала патрэбнасць абмяркоўвання важных дзяржаўных спраў з шырокімі коламі зацікаўленага актыву.

— У будучых такіх паездках — як слушна сцвердзіў кіраўнік Аддзела школьных інвестыцыяў пры Аддзеле асветы грам. Высоцкі — вельмі патрэбна, каб паслы больш цікавіліся клопатамі і спецыфікай беларускага і літоўскага школьніцтва. Тут таксама ёсць праблемы, якія ўжо даўно вымагаюць вырашэння.

(ся)

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"

Adres redakcji: Białystok ul. Manifestu Lipcowego nr. 25. tel. 25-89.

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedzibą w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa" Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2,40 zł.
Kwartalnie — 7,20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł.
Rocznie — 28.80 zł

Zamówienia i wpłaty na prenumeratę pocztową przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ «Ruch» Warszawa.

BZG. Nkt. 1.250. T-10

— Што за народ адного запыліў — лае...

...другога памыў — ізноў лае.

(Кракадзіл)

Дальняя дарога

Хто збіраецца ў далёкую дарогу — той на тыдзень раней ужо пачынае рыхтавацца. Трэба-ж і піражкі спячы і курыцу падсмажыць і чамадан спакаваць.

Такую мітусню застаў я ў свайго сябра. Узаходжу, гляджу — жонка прыяцеля сядзіць пасярэдзіне пакоя на чамадане, з клункам на каленях і аддае апошнія загады: вокны адчыні кватэру праветры, вазоны падлівай, дзверы зачыняй на замок як выходзіш, ды й наогул за парадкамназірай.

Правялі мы напэўшие яе на станцыю: пасадзілі як мага найлепш у вагон і ўздыхнулі з палёгкай.

— Куды твая жонка едзе? — пытаю сябра.

— Ці-ж яна скажа, мо' у Ольштын, а мо' і далей, ліха яе ведае? — адказаў сябра паціскаючы плячыма.

Хацеў я кандуктара папрасіць, каб спраўдзіў білет у яе, але кандуктар падняў руку, потым нагу, стаў на падножцы і цягнік рушыў. Памахалі мы рукамі і калі ўжо вагон схаваўся за паваротам, пайшлі дамоў. Сябра пашнырыў у каморы, знайшоў нешта на закуску, але толькі мы за гэта ўзяліся, а тут суседкі адна за другой па чарзе так і заходзяць. Кожная цікавіцца, як жонка да станцыі дайшла, ці седзячае, ці стоячае месца заняла, ці не надта сціснуць ёй косці ў натоўпе.

Вядома, у нас на тысячу пасажыраў адзін вагон прыпадае, у Стэфенсона — вынаходцы цягніка і то шмат выгадней было ездзіць людзям. Гэтак размаўляем з суседкамі, час уцякае, а ў другім пакоі стаіць адкаркаваная гарэлка і выдыхацца можа.

Нарэшце апошняя цікавая баба пайшла. Падскакваючы з радасці пабеглі мы да стала. Толькі паспелі выпіць па чарцы, ажно адчыняюцца дзверы і... ўваходзіць жонка сябра. У адной руцэ чамадан тарабаніць, а ў другой пеўні трымае.

— Бяжы на станцыю, забяры бульбу з багажа! — крычыць звяртаючыся да мужыка.

— Святая ўгодніца! Скуль-жа ты з'явілася? — пытае той.

— З Монек. На торг ездзіла, а ты па бульбу спяшы.

— Дай 20 зл. кулікам бульбу прывязу — кажа сябра.

— Што? Я за дзесяць злоты да крыві таргавалася, а ты будзеш кулікам раз'язджацца. Бяры возік і з прыяцелям бульбу прыцягнеш.

Паглядзелі мы адзін на аднаго і выйшлі.

Потым цягнулі мы гэтую няшчасную бульбу. Сябра ў шляк закруціўся, а я ззаду падпіхаў і думаў: Перад намі далёкая, харошая дарога ляжыць, але пакуль што, мы ў Монькі ездзім.

Дзядзька Лявонь

Вясковыя жарты

Няхай суд разбірае

Суддзя: — Значыць вы два дні таму ажаніліся, і цяпер хочаце ўзяць развод?

Жаніх: — Так высокі судзе, прашу неадкладна а развод.

Суддзя: — А вы, грамадзянка, згодны прыступіць да разводу?

Жонка: — Я аб гэтым нават не хачу слухаць, гэта сорам мне і маім бацькам! Высокі судзе прашу браць пад увагу, што нас толькі вяселле каштавала дзесяць тысячы злоты.

Суддзя: — Вашая жонка не згодна прыступіць да разводу і я раю вам пагадзіцца

Жаніх: — Высокі судзе, я зусім з ёю не сварыўся, і прашу а развод

Суддзя: — То для якой цэлі вы ажаніліся, калі не думалі жыць?

Жаніх: — Высокі судзе: прашу ўзяць пад увагу, што я не памятаю аб сваім шлюбе, і магу стаць пад прысягу, а калі і гэтага яшчэ мала будзе, тады пастаўлю сведкаў, што я аж да гэтага часу піў за пасаг і ўсёй час быў у нецвярозым відзе.

КОРАНЬ

Добры гадзіннік

— А ці гэты гадзіннік добра ідзе?

— Што, дзе? Ды ён ляціць не ідзе? Яшчэ на вакзале пятай гадзіны няма, а ён ужо шостую паказвае.

КОРАНЬ

Кухмоўская балада

ЧАСТКА ДРУГАЯ

Сеў Цімох
На гарох,
Прэ назад да хаткі,
Ехаў, кляў:
— Каб чорт узяў
Такія парадкі!

Стаў Цімох,
Воз распрог,
Упхнуў кабылку задам...
Зараз стаў,
Пашукаў
Дзелкавы прылады.

Бражнік ёсць!
Вуж на злосць
Дзесці загубіўся...
Рурку ўзяў,
Гнуць пачаў.
Ух і навазіўся!

Капаць стаў...
— Дзед хаваў
Бочку не на смешку.
— Хтось схваціў?
— Каб ён згніў!
Давай баба дзежку.

Есць бачок,
Бражнічок,
Есць і сухапарнік.
— Ну давай,
Рашчыняй
Цімашок ударнік.

— Што змалоў?
— Пяць пудоў.
Усё засыпае.
Дроджаў даў,
Замяшаў.
— Хай солад лапае.

Бульгаціць,
Пульхаціць,
Аж пахне мядочкам.
Ложку ўзяў,
Прабаваў.
Вычэрпаў поўбочкі.

Жонка: — Ох!
Стой Цімох,
Гэта-ж не здарова.
То-ж ты жжэр
З два вядзер —
Як тая карова!

(Працяг у наступным нумары)

Хітры доктар

— Скажы мне, чаму ты кожнага хворага так дакладна пытаеш, што ён есць, — пытае жонка доктара.

— Бо, бачыш, я па адказе пазнаю, ці ён багаты, ці бедны і знаю колькі прасіць за візіт.

Гістарычнае дрэва ці звычайны вандалізм.

ЭПІГРАМЫ

ШТРАФОУКА.

Раскладае ПЗУ
Гледзячы дзе, як, каму.

АДРАБІУ ШАРВАРАК

Залічылі ўсе днёўкі,
За... поўлітроўкі.

ДОБРЫ МЕЛЬНІК

Змеля без прашэння,
Толькі дай у жменю.

КОРАНЬ

Сатырычны музей

Экспанат 10

Чалавек шукае кніжак

Сам з вёскі Курашава, што ў Гайнаўскім павеце. Дзіця пайшло ў школу. Патрэбен «Буквар». Бацька паехаў у Гайнаўку (звыш 30 км). Няма! Паехаў у Бельск (звыш 40 км). Няма! Дзе-ж тут купіць? Паехаў урэшце ў Бельск і зайшоў у Агульнаадукацыйны беларускі ліцэй. «Мо' там што памогуць, ці парадзяць у клопаце, свая-ж школа, свае людзі, гавораць па-свойму хоць і вучаныя».

Быў дзень 10 кастрычніка, калі Курашавец зайшоў у «настаўніцкі пакой» Бельскага Беларускага ліцэя. Якраз добра папаў, бо ў «настаўніцкім пакоі» быў візітатар з Ваяводскага аддзела асветы з Беластока, грам. Хрусцік. Курашавец тут-жа перад усімі выліў сваю жальбу. Прадайце — маўляў — буквар!

Парадзілі яму, і грам. Хрусцік парадзіў таксама, каб чалавек або паехаў за букваром у Саколку, або выпісаў яго адтуль, бо там ёсць. Чалавека ўзяла злосць (ай-яй-яй, відаць нервовы быў!), раскрычаўся: «як гэта так—беларускую школу маем, то і кніжкі беларускія павінны быць. А то значыць кожны бацька мусіць ехаць па кніжкі ў Саколку. Чаму няма кніжак?».

* * *

О, Божа, Божа! Асвяці Ты ўсіх тых, хто вінаваты перад гэтым (і шмат яму падобных) чалавекам! Няхай здаюць сабе справу з вынікаў сваёй дзейнасці!

УПАУНАВАЖАНЫ ДЫРЭКТАРА КРОПКІ

РЭБУС

Сярод чытачоў, якія прышлюць да 15 кастрычніка г. г. правільную развязку, будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод.

АГАФОН АБРОТКА ПЫТАЕППА

Словы — ВІНЦУК ГРАБОВІЧ

Рысункі — АГЛАЯ АРТЫСЕВІЧ

Галаву дзярэ Мікола:
— Дзе купіць да воза кола?
З яго жарты строіць лёс:
— Едзь на возе без калёс!..

Пятрук схуд, не есць, не спіць:
— Чым я гной буду вазіць?
Фэльга мне патрэбна так.
— Ці-ж на рынку фэльгаў брак?

Пятрук: — Ай, ай, ай Мікола!
Паглядзі якія кола...
— Ах, якая горба фэльгаў...
Сторож: — Купаваць т... нельга!

Дырэктар у акне смяецца:
— Ад калёс аж ...знак ...гнецца!
Агафон: — Сапраўдна драма,
Усё ёсць у прыватных крамах!

